

Tillsyn av fristående förskolor

Riktlinjer för tillsyn av fristående förskolor i
Danderyds kommun

Diarienummer	Senast uppdaterad	Beslutsinstans	Ansvarig processägare
UN 2021/0535	2021-06-08 § 55	Utbildningsnämnden	Kvalitetscontroller

Dokumentets syfte

Riktlinjerna fastställer förutsättningar för tillsynen av enskild huvudman och fristående förskolor i Danderyds kommun.

Dokumentet gäller för

Enskild huvudman som bedriver förskoleverksamhet i Danderyds kommun.

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	2
Bakgrund.....	3
Tillsyn – vad säger lagen?.....	3
Tillsynens olika beslut	3
Avstående från ingripande.....	3
Anmärkning	4
Föreläggande	4
Återkallelse.....	4
Regelbunden tillsyn och riktad tillsyn.....	4
Regelbunden tillsyn	4
Riktad tillsyn	4
Ägar- och ledningsprövning – skärpta krav på fristående förskolor	4
Tillsynens fyra delar.....	5
1. Dokumentgranskning	5
2. Tillsynsbesök på förskolan	6
3. Intervju och återkoppling med huvudman och/eller rektor.....	6
4. Beslut efter tillsyn	6
Årlig tillsynsenkät	6

Bakgrund

Kommunen har tillsynsansvar över förskola vars huvudman kommunen givit ett godkännande till. I tillsynen ingår att fatta beslut om åtgärder för att den huvudman som bedriver utbildningen ska rätta fel som upptäckts vid granskningen.

Tillsynen omfattar samtliga tillämpliga författningar som reglerar verksamheten i förskolan, däribland skollagen (2010:800) samt läroplanen för förskolan, lpfö 18.

Tillsyn – vad säger lagen?

Tillsyn definieras i skollagen (2010:800) SkoL 26 kap. 2 § på följande vis:

Med tillsyn avses i denna lag en självständig granskning som har till syfte att kontrollera om den verksamhet som granskas uppfyller de krav som följer av lagar och andra föreskrifter.

Av skollagen (2010:800) 26 kap. 4 § följer att kommunen har tillsyn över förskola och fritidshem som kommunen sedan tidigare har lämnat ett godkännande till. I samma paragraf framgår också att det ingår i kommunen tillsynsansvar att kontrollera att enskild huvudman fortlöpande uppfyller kraven vad gäller ägar- och ledningsprövning (se “Ägar- och ledningsprövning – skärpta krav på fristående förskolor”). Kommunens tillsynsansvar omfattar inte bestämmelserna om “åtgärder mot kränkande behandling” som regleras i 6 kap. i skollagen (2010:800).

Av skollagens 26:e kapitel framgår även att en tillsynsmyndighet har rätt att fysiskt på plats granska sådan verksamhet som står under dess tillsyn samt att den vars verksamhet som står under tillsyn är skyldig att på begäran lämna upplysningar, handlingar och annat material som behövs för tillsynen.

Tillsynens olika beslut

Besluten för en tillsyn regleras i skollagen (2010:800) 26 kap. 10-16 §. Nedan listas de beslut som en kommun kan fatta vid en tillsyn av en fristående förskola:

- avstående från ingripande
- anmärkning
- föreläggande
- återkallelse av godkännande

Avstående från ingripande

Om bristerna vid en tillsyn är ringa, om verksamheten som granskas vidtar nödvändig rättelse eller om det i övrigt med hänsyn till omständigheterna finns särskilda skäl mot ett ingripande, kan den granskande myndigheten *avstå från att ingripa*.

Anmärkning

Om en verksamhet har mindre allvarliga brister kan den granskande myndigheten fatta beslut om en *anmärkning* som följs upp. En anmärkning kan inte förenas med vite eller tvångsåtgärder.

Föreläggande

Om en verksamhet har brister kan ett beslut om *föreläggande* fattas där det framgår vilka åtgärder som måste vidtas. *Föreläggandet* kan också förenas med ett vite, om en eller flera brister som har orsakat föreläggandet allvarligt försvårar förutsättningarna för barn att nå målen för utbildningen; om det av särskilda skäl inte är obehövt. Att ett vite läggs till innebär att ansvarig för verksamheten åläggs att betala en fastställd summa pengar om inte bristerna åtgärdas inom en viss tid.¹

Återkallelse

Om en verksamhet har mycket allvarliga brister kan den granskande myndigheten fatta beslut om att stänga verksamheten och återkalla tillståndet för den enskilde huvudmannen tills åtgärderna har rättats till.

Regelbunden tillsyn och riktad tillsyn

Danderyds kommun genomför två typer av tillsyn för fristående förskolor, regelbunden tillsyn och riktad tillsyn. Nedan följer en kort beskrivning av dessa tillsynsformer.

Regelbunden tillsyn

Ambitionen är att genomföra en regelbunden tillsyn för varje fristående verksamhet vart tredje verksamhetsår². Den regelbundna tillsynen omfattar samtliga tillämpliga författningar som reglerar förskolans verksamhet (se bakgrund) men kan även innehålla viss tematisk fördjupning, till exempel gällande systematiskt kvalitetsarbete, klagomål, tillgängliga lärmiljöer et cetera. För likvärdigheten och enhetlighetens skull gäller en eventuell tematisk fördjupning för samtliga enheter det aktuella verksamhetsåret.

Riktad tillsyn

Riktad tillsyn genomförs om tidigare regelbunden tillsyn har uppvisat större brister och/eller om kommunen fått information om att en enhets verksamhet uppvisar tydliga brister eller förbättringsområden. Den riktade tillsynen är därför helt och hållet behovsprövad både vad gäller innehållet i tillsynen och vad gäller tidpunkten för tillsynen.

Ägar- och ledningsprövning – skärpta krav på fristående förskolor

---

Sedan 1 januari 2019 gäller skärpta krav för enskilda att bedriva fristående förskola. För hemkommunens del innebär det att hemkommunen ska

---

¹ Se skollagen (2010:800) 26 kap. § 27 för bestämmelsen om vite.

² Med verksamhetsår avses läsår.

bedöma ytterligare omständigheter i sin godkännandeprövning och tillsyn av fristående förskolor.

Enskild huvudman behöver inte ansöka om nytt godkännande för att bedriva sin verksamhet – befintliga godkännanden gäller tillsvidare - men de skärpta kraven ska vara fortlöpande uppfyllda varför dessa måste vara föremål för den löpande tillsynen som genomförs av hemkommunen.

Enligt 2 kap. 5 § skollagen (2010:800) ska godkännande lämnas om den enskilde

1. genom erfarenhet eller på annat sätt har förvärvat insikt i de föreskrifter som gäller för verksamheten

2. har ekonomiska förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för verksamheten, och

3. i övrigt har förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för utbildningen.

Vidare krävs att den enskilde i övrigt bedöms lämplig. Lämplighetskravet gäller för samtliga personer som ingår i personkretsen för ägar- och ledningsprövning. Till följd av den uppdaterade lagstiftningen måste den enskilda huvudmannen anmäla förändringar i personkretsen för ägar- och ledningsprövning senast en månad efter förändringen har ägt rum.

Tillsynens fyra delar

Tillsynen av fristående förskolor i Danderyds kommun av följande fyra delar:

1. Dokumentgranskning
2. Tillsynsbesök på förskolan
3. Intervju och återkoppling med huvudman och rektor
4. Beslut efter tillsyn.

1. Dokumentgranskning

Inför tillsynsbesöket tar kommunen del av och granskar olika underlag³. Viss dokumentation begär kommunen ut på egen hand, en del dokument kommer företrädare för den fristående förskolan behöva förse kommunen med⁴. Observera att den årliga tillsynsenkäten (se nedan) alltid ingår i efterfrågad dokumentation inför tillsynsbesöket.

---

³ Dokumentationsgranskningen omfattar även den del av tillsynen som berör den så kallade ägar- och ledningsprövning. Detta kan innefatta bland annat men inte bara årsredovisningar, kreditbedömningar, utdrag ur belastningsregister et cetera.

⁴ All efterfrågad dokumentation faller inom ramen för uppgiftsskyldigheten som är reglerad i skollagen (2010:800) kap. 16 § 7

All dokumentation granskas, men behöver inte bli föremål för diskussion under själva tillsynen. Exakt vilka dokument som företrädare för den fristående förskolan behöver skicka in till kommunen kan variera beroende på vilka uppgifter som finns offentligt publicerade.

2. Tillsynsbesök på förskolan

Ett tillsynsbesök genomförs rent fysiskt på förskolan.⁵ Tillsynsbesöket varar ungefär 3-5 timmar beroende på förskolans storlek. Under besöket kommer även intervjuer genomföras med förskolans pedagoger. Verksamheten ska inte anpassas utifrån tillsynsbesöket utan återspegla en "normal" verksamhetsdag.

3. Intervju och återkoppling med huvudman och/eller rektor

Efter besöket kallas representant för huvudman och rektor till en intervju. Vid intervjun informerar förvaltningens representanter om vad man har sett och noterat under tillsynsbesöket samt vad man har tagit del av i de inskickade dokumenten. Förvaltningens representanter ställer kompletterande frågor om utbildningen på förskolan. Förskolans representanter har möjlighet att komplettera med ny information gällande förskolans verksamhet samt ställa frågor till kommunens tjänstemän som genomförde observationerna.

4. Beslut efter tillsyn

I beslutet framgår det vad Danderyds kommun har sett, skälen för bedömningen, och om det är något som behöver åtgärdas i förskolan. Om det finns brister kommer det i beslutet att motiveras vilka bristerna är, vad som behöver åtgärdas, och inom vilken tid bristerna bör åtgärdas. Kommunen har ett ansvar att följa upp att en enskild huvudman rättar till de brister som upptäcks vid en tillsyn. När angiven tid för att rätta till de brister som upptäckts har gått ut görs en bedömning om de redovisade åtgärderna är tillräckliga och om tillsynen kan avslutas eller om ytterligare kompletteringar behövs.

Årlig tillsynsenkät

Varje år genomför Danderyd kommun en tillsynsenkät som skickas ut till samtliga fristående enheter som bedriver verksamhet i kommunen. Enkäten är en viktig del av informationsunderlaget inför den regelbundna tillsynen men syftar också till att löpande bedöma att samtliga enheter uppfyller författningarnas krav. Notera därför att alla enheter, oavsett om enheten är föremål för en regelbunden eller riktad tillsyn det aktuella verksamhetsåret, årligen måste besvara tillsynsenkäten. Om rektor besvarar enkäten behöver vederbörande säkerställa att huvudmannen samtycker till lämnade svarsuppgifter. Tillsynsenkäten skickas ut i digital form under hösten.

---

⁵ I undantagsfall kan ett förenklat tillsynsbesök genomföras i digital form, t ex i händelse av risk för smittspridning vid en pandemi eller vid andra extraordinära omständigheter.